

AARHUS
KOMMUNE

Lokal udviklingsplan

Beder Dagtilbud 2018-20

Indhold

1	Den lokale udviklingsplan – hvad og hvorfor?	3
2	Fra vision til handling i stærkere fællesskaber	3
	Børne- og ungepolitikken	
	Børn og Unges tre effektmål	
	Børn og Unges fem strategier	
3	Indhold i den lokale udviklingsplan	5
	Indsatsområde "Barnets ivsduelighed....."	6
	Vores ambition, indsatser, handlinger og metoder, forskning og teori	
	Indsatsområde "Styrket forældresamarbejde"	14
	Vores ambition, indsatser, handlinger og metoder, forskning og teori	
	Indsatsområde " Legens betydning for barnets almene udvikling"	21
	Vores ambition, indsatser, handlinger og metoder, forskning og teori	

1. Den lokale udviklingsplan – hvad og hvorfor?

Den lokale udviklingsplan (LUP) beskriver den grundlæggende tilgang og de prioriterede indsatsområder, tilbuddet arbejder med. Med LUP'en stilles skarpt på, hvor tilbuddet er på vej hen, og hvordan det sikres, at målene nås.

Afsættet for LUP'en er dels den lokale kvalitetsrapport og de udviklings- og tilsynspunkter, som er aftalt i forbindelse med den seneste kvalitetssamtale, byrådets beslutninger om retningen for hele Børn og Unge på baggrund af den samlede kvalitetsrapport for 2017.

Formålet med LUP'en er således at sætte retning for tilbuddet og for lokaldistriktssamarbejdet i forhold til, hvordan de lokalt aftalte udviklings- og tilsynspunkter og bydækkende byrådsbeslutninger tilsammen omsættes til kvalitetsudvikling i den lokale kontekst. Samtidig skal LUP'en tydeliggøre sammenhængen mellem på den ene side den lokale tilgang og de prioriterede indsatsområder – og på den anden side de overordnede mål og rammer for området og for Børn og Unge under ét.

I arbejdet med udviklingsplanen inddrager ledelsen såvel medarbejdere som bestyrelse.

LUP'en er et dynamisk lokalt ledelsesværktøj, som løbende opdateres og justeres undervejs i den toårige kadence, der arbejdes i. Der er udstrakt råderum til at vælge den ressourceanvendelse, den organisering og de indsatser, der forventes at være mest virkningsfulde i den konkrete lokale kontekst, hvor kvalitetsudviklingen skal finde sted.

1 Fra vision til handling i stærkere fællesskaber

Den overordnede vision i børne- og ungepolitikken er, at alle børn og unge, der vokser op i Aarhus, skal have mulighed for at realisere deres personlige, sociale og faglige potentialer. Denne overordnede vision er omsat i tre effektmål, der tilsammen udtrykker, hvad der forstås ved kvalitet for byens børn og unge:

- **Læring og udvikling:** Alle børn og unge udvikler og udfolder deres potentialer optimalt. De er aktive i egen læring, er motiverede, ihærdige og vedholdende, og har de faglige, personlige, sociale og kulturelle kompetencer, der skal til, for at ruste dem til deres videre uddannelses-/dannelsesforløb.
- **Fællesskaber:** Alle børn og unge er en aktiv og værdsat del af et forpligtende fællesskab. De respekterer deres medmennesker og begår sig i forskellighed og mangfoldighed. De deltager aktivt i samfundet som demokratiske medborgere og er bevidste om deres medansvar for det samfund, de lever i.

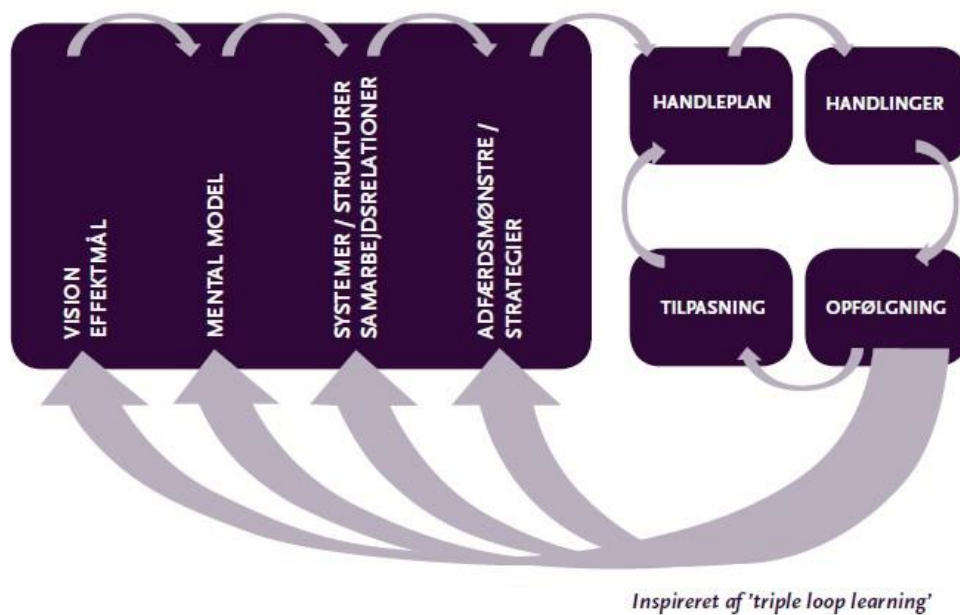
- **Sundhed og trivsel:** Alle børn og unge har en god og sund opvækst. De trives, er glade og robuste, og de har selvværd og mod på tilværelsen. De er aktive i forhold til egen livskvalitet og er i stand til at træffe reflekterede og kloge valg.

Med visionen i børne- og ungepolitikken har byrådet sat høje ambitioner for alle børn og unge i Aarhus. At skabe progression for alle børn og unge kræver, at ledere og medarbejdere i Børn og Unge som organisation tillige har øje for egen progression og udvikling. Derfor er der med den organisatoriske vision 'Stærkere fællesskaber' formuleret en fælles forpligtelse på at dele viden og erfaringer på tværs og sammen vælge de bedste løsninger - for det enkelte barn og den enkelte unge og de fællesskaber, de indgår i.

Som guidelines for det daglige arbejde er der formuleret fem strategier, der sætter konkret retning for, hvordan visionerne i børne- og ungepolitikken og 'Stærkere fællesskaber' omsættes til handlinger, der både flytter os og løfter børnene og de unge:

- Tidlig, rettidig indsats og forebyggelse
- Helhedssyn på børnene og de unge
- Samskabelse med og for børnene og de unge
- Vidensbaseret udvikling af vores praksis
- Strategi for attraktive og bæredygtige arbejdspladser

Stærkere fællesskaber betyder, at vi skal udfordre os selv og hinanden, så vi sammen vælger de bedste løsninger. Med udgangspunkt i et fælles mindset, fælles refleksion og dialog tilpasser vi løbende vores systemer og strukturer, vores samarbejdsrelationer, adfærdsmønstre og konkrete indsatser.

2 Indhold i den lokale udviklingsplan

Det primære indhold i den lokale udviklingsplan er beskrivelsen af de initiativer og indsatser, der sættes i værk med henblik på at indfri ambitionerne i de lokale udviklingspunkter og eventuelt tildelte tilsynspunkter. Herudover skal udviklingsplan ligeledes indeholde en stillingtagen til de beslutninger, byrådet har truffet i forhold til kvalitetsudviklingen på 0-18-årsområdet.

Barnets livsduelighed

”Resiliente eller livsduelige børn formår, ligesom tumlingen, at rejse sig op og møde verden igen – selvom de bliver løbet over ende af modgang, nederlag og tab” (Linder, Anne 2015, Jørgensen, Schultz 2011)

”Kun en indsats baseret på et børneperspektiv vil bidrage til at styrke børnenes egen evne til at mestre livet og de udfordringer, de møder. Her spiller børneperspektivet direkte sammen med begreber som selvværd, anerkendelse, resiliens og mestring – fordi der sigtes på barnets evne til at tage ansvar for sine egne handlinger og derved forøge sine ressourcer og evner til at navigere gennem udfordringer” (Jørgensen, Schultz 2011).

Det er vores ambition at :

Kvalitetsrapport side 21 : Andelen af forældre til børn i dagtilbuddet, der er tilfredse eller meget tilfredse (2017 : 86,6 %, 2015 : 95,1%) med dagtilbuddets indsats for at styrke deres barns trivsel i dagtilbuddet.

Andelen skal ligge på 95,1%.

Kvalitetsrapport side 26 : Andelen af forældre til børn i dagtilbuddet, der er tilfredse eller meget tilfredse (2017 : 80,8 %, 2015 : 83,9%) med dagtilbuddets indsats for at styrke deres barns lyst til at lære.

Andelen skal ligge på kommunalt gennemsnit (85,1%).

Kerneopgaven :

Kerneopgaven i kommuner er et begreb for en kommunal enheds grundlæggende opgave med at skabe langsigtede effekter i form af værdi for den enkelte borger og/eller for samfundet (Fremfærd.dk)

Vi har en forventning om, at vi, som resultat af vores indsatser, vil opleve :

- At barnet udvikler sig til at blive sig selv i fællesskabet.

- At vi bidrager til at udvikle børns selvstændighed og evne til medbestemmelse men også deres forståelse for, indlevelse i og solidarisk handlen i forhold til andre (*Styrket pædagogisk Læreplan*).
- Et øget fokus på barnets selvhjulpenhed.
- At det enkelte barn får erfaringer med at håndtere følelser som omsorg, kærlighed, konkurrence, vrede og frustration, glæde og begejstring.
- At barnet oplever mange relevante invitationer til at få del i meningsfulde sociale og kulturelle erfaringer.
- At barnet bliver bevidst om, at det selv gør en forskel ved at få idéer og tage initiativer, som sætter spor i andre menneskers liv.
- At alle børn har venskaber og kan begå sig i forskellige fællesskaber.
- At barnet har interesse i at lære – øve sig – blive bedre til noget.
- At barnet har viljen til at "rejse sig" igen, når det møder modgang eller nederlag.
- At barnet forsøger på at hjælpe legefællesskaber på vej ved uenighed eller konflikt på en konstruktiv måde.

Livsduelige læringsrum :

Livsduelige læringsmiljøer er miljøer, hvor børn kan møde hinanden, lære af hinandens forskelligheder og være samlet i betydningsfulde fællesskaber (Linder, Anne 2015).

Børn lærer ved at udforske med krop og sanser, ved at undre sig og stille spørgsmål, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer, samt ved at eksperimentere med f.eks. materialer og gøre opdagelser.

Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner.

Børn lærer ved at opleve nyt og ved at opleve, at de f.eks. kan bidrage til at ændre på regler og finde innovative og kreative løsninger på udfordringer i sammenhænge, de indgår i sammen med andre børn og voksne. Børns læring fremmes af at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs.

Vi har en forventning, om at vi, som resultat af vores indsatser, vil opleve :

- At vi skaber alsidige, inddragende og trygge læringsmiljøer, der fremmer sådanne eksperimenterende kompetencer samt lyst til at lære og opleve mere – også efter dagtilbudstiden.
- Læringsrum, hvor børn lærer ved at udforske med krop og sanser.
- Læringsrum hvor børn lærer ved at undrer sig.
- At dagtilbuddets sociale og kulturelle liv skaber rum for at barnet kan udfolde sig som et stærkt og alsidig individ.
- At det sociale liv i dagtilbuddet skaber rum for at det enkelte barn oplever sig som et værdifuldt medlem af et fællesskab.

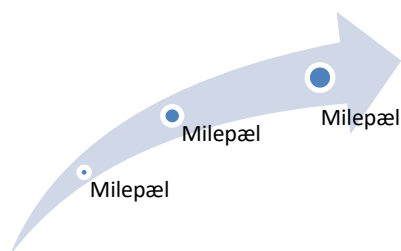
De pædagogiske medarbejdere :

"Affektiv neuropsykologi belyser, hvordan det kræver præcision og nærhed i kontakten mellem pædagog og barn at aktivere elevens nervesystemer, og at medarbejderen personlige evner til at skabe følelsesmæssige afstemninger har stor betydning for barnets læring" (Hart, Susan 2011)

Vi har en forventning, om at vi, som resultat af vores indsatser, vil opleve :

- En bedre relationel koordinering omkring kerneopgaven.
- At pædagogisk arbejde baseres på viden, forskning og data frem for "synsninger"
- At de voksne har øje for barnets stærke sider, og ikke kun fokuserer på alt det, barnet ikke kan.
- Anerkendende relationer :
 - At den voksne anerkender barnet for det det er og det det gør.
 - At den voksne indlever sig i barnets univers, stiller spørgsmål og forsøger at forstå, hvad der optager barnet – følge barnets spor.
- At medarbejdere koordinere sig relationelt.
- At medarbejderne løbende forventningsafstemmer i den daglige dialog.
- Feedbackkultur hvor deling af viden og erfaringer er en fælles forpligtelse.
- Tydelig professionel kommunikation fra medarbejder til forældre.
- At medarbejderne skaber gode rammer for fordybelse

Barnets livsduelighed

Indsatser, handlinger og metoder som sættes i værk :

- **Udarbejdelse af pjese "Det livsduelige barn".**
- **Aktionslæringsprojekt med ekstern konsulent (april, juni, august, oktober og november 2018).**

Legens betydning for barnets almene udvikling specifikt udvikling af barnets livsduelighed med fokus på barnets evne til regulering. Kursusdagene stiller skarpt på, hvordan man gennem lege og aktiviteter kan gøde og udvikle børnenes personlige og sociale kompetencer som eksempelvis, opmærksomhed, fordybelse, regulering af energi, indlevelse i sig selv og andre, udsættelse af behov, empati og mentalisering. Teorien præsenteres, så den kobler direkte til den aktuelle aldersgruppe, der arbejdes med, og der præsenteres udvalgte lege og aktiviteter som inspiration. Mellem de to kursusdage er medarbejderne hjemme og prøve udvalgte tiltag i praksis ud fra fælles principper, der præsenteres på første kursusdag.
- **Kompetenceudvikling af medarbejdere (Kolbs læringscirkel).**

P-møde aktivitet (i alle dagtilbudsafdelinger) efterår 2019 :

Data : Kortlægning af læringsmiljøer , som stimulerer børnenes livsduelighed.

Refleksion : Oplæg (ud fra artikel) om barnets livsduelighed.

Beslutning : Øvebaner

Handling : Øvebaner

- **Foredrag for forældre og medarbejdere efterår 2019 - Anette Prehn "Hjernesmart pædagogik" eller Jørgen Lyhne.**

- **Stærkere læringsfællesskaber (B/U)**

Stærkere læringsfællesskaber betyder, at vi skal udfordre os selv og hinanden, så vi sammen vælger de bedste løsninger. Med udgangspunkt i et fælles mindset, fælles refleksion og dialog tilpasser vi løbende vores systemer og strukturer, vores samarbejdsrelationer, adfærdsmønstre og konkrete indsatser.

Barnets livsduelighed

Forskning og teori som underbygger vidensbaseret pædagogisk praksis

Det enkelte barn er unikt. Barnet er født med en naturlig lyst til at lære og de lærer mest når de er aktive. Barnet er født til at leve op til forventningerne til det. Det enkelte barn vil gerne være dygtig og være en person, som andre kan holde ud til at være sammen med.

At være gyldig deltager i et fællesskab vil sige, at man i fællesskabet finder fælles mening i det, man laver sammen, og er med til at forhandle og påvirke denne mening.

Det er afgørende, hvilket læringsmiljø, børnene møder i dagtilbuddet – men hvis dagtilbuddets indsatser skal have effekt for alle børn, kræver det en styrket indsats for at kompensere for det, som nogle børn ikke får med hjemmefra.

Forskning viser, at børnenes forudsætninger for at trives og fastholde en alderssvarende udvikling hele vejen gennem barndommen og ungdomslivet bliver grundlagt i 0-6 års alderen.

Styrket pædagogisk læreplan 2018 : Dannelse

Dannelse refererer til en dybere form for læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen personlighed som rettesnor til at orientere sig og handle i en global verden som et hensynsfuldt, kritisk demokratisk menneske.

Jan Tønnesvang : Kvalificeret selvbestemmelse (KvasVital).

Pædagogisk platform og samtalegrundlag i Børn og Unge.

Dannelsesbegrebet "Kvalificeret selvbestemmelse" er et formgreb, der ikke fastlægger detaljer i dannelsens indhold, men giver en definition og en retning i forhold til at udvikle sig til at være et tilværelsesrealiserende menneske i en given samfundssammenhæng.

- Selvhævdelse – se mig som den jeg er.
- Samhørighed – lad mig høre til ligesom dig.
- Mestring- giv mig passende udfordring.
- Idealisering – vis mig hvem jeg kan blive.

(Tønnesvang, Jan 2008)

Thyrre Sørensen Consulting ApS.

Neuropædagogiske pejlemærker og indikatorer (oversigt) – barnet på vej mod 6 år. Pejlemærkerne er udviklet af konsulent Tea Thyrre Sørensen. Pejlemærkerne er udviklet med afsæt i Neuroaffektiv Udviklingspsykologi (Hart, Susan 2011) og kan danne fundament for en tidlig forebyggende indsats i pædagogisk praksis.

Styrket pædagogisk læreplan 2018 : Alsidig personlig udvikling

Læringsmiljøet understøtter, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder på tværs af bl.a. aldersmæssige, kønsmæssige, sociale og kulturelle kategorier.

Læringsmiljøet understøtter samspil præget af tryghed og nysgerrighed, således at alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse, også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Barnets livsduelighed

De primære aktører i indsatsen er :

- Forældre.
- Medarbejdere.
- Ledelse.
- Eksterne fagpersoner.

Det tillidsfulde samarbejde er karakteriseret ved, at vi anerkender vores forskellige opgaver, kompetencer, erfaringer og perspektiver.

Det tillidsfulde samarbejde karakteriseres ved :

- Fælles refleksion over vores handlinger med afsæt i erfaringer, observationer, data og forskningsbaseret viden.
- Vi er nysgerrige på hinandens praksis, søger sparring og tilbyder hjælp.
- Vi udfordrer hinandens vaner og rutiner.
- Vi tør sætte os selv i spil for at styrke evnen til at træffe fagligt kvalificerede og oplyste beslutninger.
- Vi fremmer vidensdeling – via åbenhed, gennemsigtighed er det naturligt at dele viden og idéer til nye løsninger.
- Vi anvender vores ressourcer optimalt. Det er en fælles forpligtelse – som en del af kerneopgaven – at prioritere og anvende vores ressourcer optimalt med øje for sikker drift.
- I ord og handlinger er vi troværdige, respektfulde og engagerede.

Den stærke feedbackkultur er karakteriseret ved effektiv feedbackkultur.

- **Kolbs læringscirkel (øvebaner)** : Effektiv feedback besvarer tre spørgsmål :
Hvor er vi på vej hen ? (Feed up – mål).
Hvor langt er vi ? (Feed back – data).
Hvor skal vi hen herfra ? (Feed forward – refleksion).

Styrket forældresamarbejde

Et helhedssyn på familien – et stærkere fokus på forældrene som ressource.

Vores ambition er at :

Kvalitetsrapport 2017 side 26 : Andelen af forældre til børn i dagtilbuddet der "tilfredse" eller "meget tilfredse" med dagtilbuddets indsats for at styrke deres barns lyst til at lære : 80,8% (2015 : 83,9%).

Andelen skal ligge på 85,1% (Aarhus Kommune 2017).

Vi har en forventning om, at vi, som resultat af vores indsatser, vil opleve :

- At forældre har en klar opfattelse af, hvad der forventes af dem i samarbejdet om barnets trivsel, læring og udvikling.
- Tydelighed i forhold til forældrenes ansvar og dagtilbuddets ansvar i forhold til barnets livsduelighed.
- At forældrene har en bevidsthed om, at deres stærke involvering i deres børns udvikling har en stærk og langvarig positiv betydning for barnets trivsel, læring og udvikling.

Viden :

Vi har en forventning om, at vi, som resultat af vores indsatser, vil opleve :

- At forældre har en oplevelse af, at have tilgang til viden om børns trivsel, læring og udvikling.
- At forældre har en oplevelse af, at have tilgang til viden om gode læringsmiljøer for barnets trivsel, læring og udvikling.
- At forældrenes forståelse for deres barns læreprocesser øges, og de får en større forståelse for deres rolle i forhold til deres barns trivsel, læring og udvikling.
- At vedligeholde det pædagogiske medarbejderes åbenhed over for forældres perspektiv og fortsætte med at integrere disse perspektiver og fortsætte med at afprøve nye veje i det pædagogiske arbejde med barnet.

Vejledning :

Vi har en forventning om, at vi, som resultat af vores indsatser vil opleve :

- At forældre oplever at møde en kultur, hvor dialog indeholder spørgsmål, som skaber refleksion hos forældre.
- At forældre møder en kultur, som giver mulighed for, at forældre kan bidrage med deres viden om barnets trivsel, læring og udvikling i en fælles indsats.
- At vedligeholde partnerskabet mellem forældre og pædagogisk personale – kende til og undersøge hinandens perspektiver.

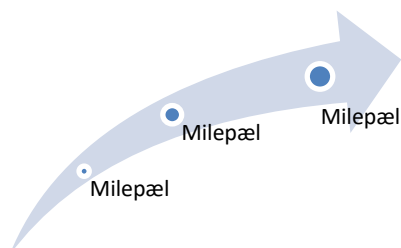
Forpligtende fællesskaber :

Vi har en forventning om, at vi, som resultat af vores indsatser, vil opleve :

- At forældre oplever, at der er mulighed for at deltage i forpligtende fællesskaber, som har fokus på erfaringsdeling og sociale oplevelser med andre familier.

Styrket forældresamarbejde

Et helhedssyn på familien – et stærkere fokus på forældrene som ressource.

Indsatser, handlinger og metoder som sættes i værk :

Proces og udarbejdelse af principper i dagtilbudsbestyrelsen med baggrund i styrelsesvedtægter for dagtilbudsbestyrelser specifikt § 6 – Dagtilbudsbestyrelsens kompetencer indenfor de af byrådet og Magistratsafdelingen for Børn og Unge fastsatte rammer og prioriterede indsatser :

- At fastsætte principper for dagtilbuddets arbejde.
- At fastsætte principper for samarbejdet mellem dagtilbud og hjem.
- At blive inddraget i udarbejdelse, evaluering samt opfølgning på den pædagogiske læreplan.
- At opstille principper for det åbne dagtilbud, herunder hvordan dagtilbuddet samarbejder med lokalsamfundet.
- At opstille principper for overgangene mellem dagtilbud og hjem, og dagtilbud og skole.
- At fastsætte principper for anvendelsen af dagtilbuddets samlede budgetramme.
- At godkende dagtilbuddets regnskab i forhold til de fastsatte principper for anvendelsen af dagtilbuddets samlede budgetramme.
- At have indstillingsret samt ret til at deltage ved ansættelsen af lederen i kommunale dagtilbud og dagpleje.
- At fastsætte principper for de enkelte afdelingers åbningstid, således at det samlede dagtilbuds åbningstid er inden for den af byrådet besluttede åbningstid.
- At træffe beslutning om ferielukning på baggrund af indstilling fra dagtilbudslederen inden for de af byrådet besluttede retningslinjer.
- At føre tilsyn med dagtilbuddet ved at kunne drøfte ethvert spørgsmål vedrørende dagtilbuddets virksomhed.
- At påtegne ansøgninger og informationer til forvaltning, byråd og andre instanser. Dette gælder ikke administrative meddelelser og skrivelser om enkeltpersoner.

- At have indstillingsret ved ansættelse af personale i kommunale dagtilbud og dagpleje.
- At fastlægge principper for anvendelse af dagtilbuddets lokaler uden for åbningstiden efter retningslinjer vedtaget af byrådet.

Styrket forældresamarbejde

Et helhedssyn på familien – et stærkere fokus på forældrene som ressource.

Der er sket et paradigmeskift i forældresamarbejdet. Der er i dag et øget fokus på relationelle aspekter.

Samarbejde mellem dagtilbud og forældre har afgørende betydning for børnenes læring og udvikling. Forskning viser blandt andet, at et af de parametre, der kendetegner de rigtige gode dagtilbud, netop er inddragelsen af forældrene i børnenes læring – og i særlig grad den vejledning, som dagtilbuddene giver forældrene i forhold til at understøtte børnenes læring i hjemmet.

Gode relationer bygger på fælles mål for, viden om og erfaringer med det enkelte barn trivsel, læring og udvikling.

Forskning og teori der understøtter samskabelse :

Aarhus Kommunes børne-og ungepolitik.

”Aarhus Kommune tager afsæt i, at alle forældre er de vigtigste voksne i barnets liv. Derfor samarbejder kommunen med alle forældre om barnets udvikling, og vi støtter aktivt familier, der har brug for hjælp til at sætte egne ressourcer i spil for at understøtte deres børn bedst muligt”(Børne- og ungepolitik, 2016).

Jan Tønnesvang : Kvalificeret selvbestemmelse (KvasVital).

Pædagogisk platform og samtalegrundlag i Børn og Unge.

Dannelsesbegrebet ”Kvalificeret selvbestemmelse” er et formgreb, der ikke fastlægger detaljer i dannelsens indhold, men giver en definition og en retning i forhold til at udvikle sig til at være et tilværelsesrealiserende menneske i en given samfundssammenhæng.

- Selvhævdelse – se mig som den jeg er.
- Samhørighed – lad mig høre til ligesom dig.
- Mestring- giv mig passende udfordring.
- Idealisering – vis mig hvem jeg kan blive.

(Tønnesvang, Jan 2008)

James J. Heckman.

National og international forskning har vist, at netop det øgede samarbejde med forældrene omkring børnenes læring og udvikling og ikke mindst forældrenes stimulering af barnet derhjemme har afgørende betydning for, hvordan børnene klarer sig senere i livet (Heckman, James 2006).

Styrket forældresamarbejde

Et helhedssyn på familien – et stærkere fokus på forældrene som ressource.

De primære aktører i indsatsen er :

- Forældre.
- Medarbejdere.
- Ledelse.
- Eksterne fagpersoner.

Det tillidsfulde samarbejde karakteriseres ved :

- Fælles refleksion over vores handlinger med afsæt i erfaringer, observationer, data og forskningsbaseret viden.
- Vi er nysgerrige på hinandens praksis, søger sparring og tilbyder hjælp.
- Vi udfordrer hinandens vaner og rutiner.
- Vi tør sætte os selv i spil for at styrke evnen til at træffe fagligt kvalificerede og oplyste beslutninger.
- Vi fremmer vidensdeling – via åbenhed, gennemsigtighed er det naturligt at dele viden og idéer til nye løsninger.
- Vi anvender vores ressourcer optimalt. Det er en fælles forpligtelse – som en del af kerneopgaven – at prioritere og anvende vores ressourcer optimalt med øje for sikker drift.
- I ord og handlinger er vi troværdige, respektfulde og engagerede.

Intern kollegial feedback samt faglig refleksion er noget af det, der har størst effekt på børnenes læring.

Effektiv feedbackkultur (Kolbs læringscirkel) besvarer tre spørgsmål :

- Hvor er vi på vej hen ? (Feed up – mål).
- Hvor langt er vi ? (Feed back – data).
- Hvor skal vi hen herfra ? (Feed forward – refleksion)

Legens betydning for barnets almene udvikling

Legeaktiviteter er med til at forme hjernen.

Leg

Legen er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen fremmer bl.a. fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Mange børn leger spontant og af sig selv, men nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes for, at alle børn kan være med og for, at legen udvikler sig positivt for alle børn.

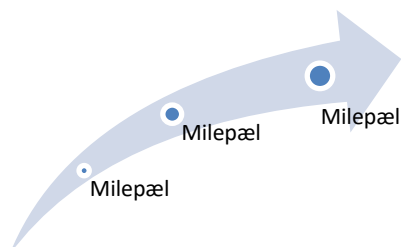
Det er vores ambition :

At vi vil gøre barnets verden spændende og udfordrende.

Vi har en forventning om, at vi, som resultat af vores indsatser, vil opleve :

- At udvikle barnet til at blive sig selv i fællesskabet.
- Børns spontane og selvorganiserede leg bevidst anerkendes og respekteres og gives betydelig plads i hverdagen.
- En bevidsthed om hvordan legefællesskaberne udvikler sig i forhold til hvorledes børnene trives i deres rolle, prøver nye roller og sociale kombinationer og har en oplevelse af at være med.
- En bevidsthed om læringsmiljøets betydning for børnenes leg.

Legens betydning for barnets almene udvikling Legeaktiviteter er med til at forme hjernen.

Indsatser, handlinger og metoder som sættes i værk :

- **Udarbejde en pjece, som beskriver barnets livsduelighed (forår 2019).**
- **Tea Thyrré Sørensen – kursusforløb "Pædagogisk og neuropsykologi" (Maj, juni, august og september 2018)**

Kursusdagene stiller skarpt på, hvordan man gennem lege og aktiviteter kan gøde og udvikle børnenes personlige og sociale kompetencer som eksempelvis, opmærksomhed, fordybelse, regulering af energi, indlevelse i sig selv og andre, udsættelse af behov, empati og mentalisering. Teorien præsenteres, så den kobler direkte til den aktuelle aldersgruppe, der arbejdes med, og der præsenteres udvalgte lege og aktiviteter som inspiration. Mellem de to kursusdage er medarbejderne hjemme og prøve udvalgte tiltag i praksis ud fra fælles principper, der præsenteres på første kursusdag.

 - Lege – autonomt-sansende kompas (hvad skal vi træne?)
 - Lege – limbisk følende kompas (hvad skal vi træne?)
 - Lege – præfrontale kompas (hvad skal vi træne?)
 - Øvebane - planlægning af legeforløb
 - Opmærksomhedspunkter i refleksion - Kolbs læringscirkel
 - Strukturel makro
 - Relationel makro
 - Mikroregulering
- **Kortlægning af læringsmiljøer for børns leg efterår 2018.**

P-møde aktivitet (i alle dagtilbudsafdelinger) :

Data : Kortlægning af læringsmiljøer , som stimulerer børnenes leg.

Refleksion : Oplæg (ud fra artikel) om legens betydning for barnets almene udvikling.

Beslutning : Øvebaner

Handling : Øvebaner

- **AUS : Afdækning og udvikling af sprogarbejdet (Tea Thyrre Sørensen)**
 AUS er et dialogværktøj, der er udviklet til at danne ramme for, hvordan sprogarbejdet afdækkes og udvikles i det enkelte dagtilbud. Formålet med AUS er at skabe :
 - Et fælles udgangspunkt for afdækning og udvikling af sprogarbejdet på dagtilbudsniveau.
 - Et fælles afsæt for dialog om sprogarbejdet og de løbende indsatser i det enkelte dagtilbud.
 - Et fælles værktøj, der understøtter en undersøgende og reflektiv tilgang i samarbejdet mellem sprogvejleder og medarbejdere/ledere i Beder Dagtilbud.
 - Fælles pejlemærker for kvalitet i sprogarbejdet i det enkelte dagtilbud og i Beder Dagtilbud.

- **AUM : Afdækning og udvikling af motorik**
 AUM er et dialogværktøj, der er udviklet til at danne ramme for, hvordan arbejdet med Krop, sanser og bevægelser afdækkes og udvikles i det enkelte dagtilbud. Formålet med AUM er at skabe :
 - Et fælles udgangspunkt for afdækning og udvikling af arbejdet med krop, sanser og bevægelser på dagtilbudsniveau.
 - Et fælles afsæt for dialog om arbejdet med krop, sanser og bevægelser og de løbende indsatser i det enkelte dagtilbud.
 - Et fælles værktøj, der understøtter en undersøgende og reflektiv tilgang i samarbejdet mellem Krop-og bevægelsesvejledere og medarbejdere/ledere i Beder Dagtilbud.
 - Fælles pejlemærker for kvalitet i arbejdet med krop, sanser og bevægelser i det enkelte dagtilbud og i Beder Dagtilbud.

- **AUL : Afdækning og udvikling af læringsmiljøer.**

- **Uddannelse af krop-og bevægelsesvejleder i alle dagtilbudsafdelinger (Status : 2 Krop- og bevægelsesvejledere).**

- **Funktionsbeskrivelse for Krop- og bevægelsesvejleder.**

- **Styrket samarbejde med sundhedsplejerske i forhold til en fælles forståelse for begrebet "livsduelighed 0-6 år".**

- **Foredrag for forældre og medarbejdere efterår 2019 - Anette Prehn "Hjernesmart pædagogik" eller Jørgen Lyhne**
-
- **Stærkere læringsfællesskaber (B/U)**
 Stærkere læringsfællesskaber betyder, at vi skal udfordre os selv og hinanden, så vi sammen vælger de bedste løsninger. Med udgangspunkt i et fælles

mindset, fælles refleksion og dialog tilpasser vi løbende vores systemer og strukturer, vores samarbejdsrelationer, adfærdsmønstre og konkrete indsatser.

Legens betydning for barnets almene udvikling Legeaktiviteter er med til at forme hjernen.

Forskning og teori der understøtter vidensbaseret pædagogisk praksis :

Jan Tønnesvang : Kvalificeret selvbestemmelse (KvasVital).

Pædagogisk platform og samtalegrundlag i Børn og Unge.

Dannelsesbegrebet "Kvalificeret selvbestemmelse" er et formgreb, der ikke fastlægger detaljer i dannelsens indhold, men giver en definition og en retning i forhold til at udvikle sig til at være et tilværelsesrealiserende menneske i en given samfundssammenhæng.

- Selvhævdelse – se mig som den jeg er.
- Samhørighed – lad mig høre til ligesom dig.
- Mestring - giv mig passende udfordring.
- Idealisering – vis mig hvem jeg kan blive.

(Tønnesvang, Jan 2008)

Thyrre Sørensen Consulting ApS.

Neuropædagogiske pejlemærker og indikatorer (oversigt) – barnet på vej mod 6 år. Pejlemærkerne er udviklet af konsulent Tea Thyrre Sørensen. Pejlemærkerne er udviklet med afsæt i Neuroaffektiv Udviklingspsykologi (Hart, Susan 2011) og kan danne fundament for en tidlig forebyggende indsats i pædagogisk praksis.

David Cohen.

""Aktiv, energifyldt og spontan fysisk leg stimulerer neurale kredsløb i frontallapperne".

(Cohen, David 2006)

Panksepp.

"Fysisk leg er med til at skabe selvreguleringskapacitet. Gennem leg udvikler børn sociale færdigheder, herunder turtagning, at indgå i forskellige roller, at tage hensyn til hinanden, at udtrykke omsorg og tæthed osv." (Panksepp, 1998)

Burghardt.

"Leg gennem fysisk, motorisk og sensorisk aktivitet en vigtig forløber for som-om-leg og rolleleg, som inddrager planlægning, øvelse, fantasi, problemløsning, social smidighed, sprog, kommunikation og empatiske processer, der alle er vigtige for al menneskelig kontakt" (Burghardt, 2006)

Dion Sommer

"Andre studier viser, at hjernebjælken (corpus callosum) hos hyppigt legende småbørn er klart tykkere end hos hyppigt TV-kikkende (eller iPad-brugende) børn. Der kan derfor processeres meget mere information mellem de to hjernehalvdele. Ergo : Børns leg aktiverer epigenetiske processer i hjernen. Populært sagt : Barnet er arkitekten, som aktivt udvikler og udbygger sin hjerne og andres i rolleleg" (Udvikling, 2017).

Legens betydning for barnets almene udvikling

Legeaktiviteter er med til at forme hjernen.

De primære aktører i indsatsen er medarbejderne.

Fokus på den voksnes ansvar og rolle i forhold til :

- Den voksne er karavanefører : Tryk leder – den voksne bestemmer.
- At møde barnet regulerende.
- At den voksne selv er i ro (co-regulering)
- At den voksne er i sit "legende jeg".
 - f.eks. historiefortæller (krop/stemme dynamik), sang og "jeg synes faktisk også det er sjovt".
- Den voksne afstemmer barnets følelser.
- Refleksion over iagttagelser af børns leg
- Børnenes formelle lege
- Børnenes uformelle lege

Det tillidsfulde samarbejde er karakteriseret ved at vi anerkender vores forskellige opgaver, kompetencer, erfaringer og perspektiver.

Det tillidsfulde samarbejde karakteriseres ved :

- Fælles refleksion over vores handlinger med afsæt i erfaringer, observationer, data og forskningsbaseret viden.
- Vi er nysgerrige på hinandens praksis, søger sparring og tilbyder hjælp.
- Vi udfordrer hinandens vaner og rutiner.
- Vi tør sætte os selv i spil for at styrke evnen til at træffe fagligt kvalificerede og oplyste beslutninger.
- Vi fremmer vidensdeling – via åbenhed, gennemsigtighed er det naturligt at dele viden og idéer til nye løsninger.
- Vi anvender vores ressourcer optimalt. Det er en fælles forpligtelse – som en del af kerneopgaven – at prioritere og anvende vores ressourcer optimalt med øje for sikker drift.
- I ord og handlinger er vi troværdige, respektfulde og engagerede.

Den effektive feedbackkultur er karakteriseret ved at vi anerkender vores forskellige opgaver, kompetencer, erfaringer og perspektiver.

Den effektive feedbackkultur karakteriseres ved :

Kolbs læringscirkel : Effektiv feedback besvarer tre spørgsmål :

- Hvor er vi på vej hen ? (Feed up – mål).
- Hvor langt er vi ? (Feed back – data).
- Hvor skal vi hen herfra ? (Feed forward – refleksion)

Bilag 1 Litteraturliste

EVA : 0-2 årige børns læring – tæt på det læringsorienterede arbejde i dagtilbud.

Fremfærd : "Kerneopgaven i hverdagen" – et nyt perspektiv på formål og samarbejde.

Hart, Susan : "Den følsomme hjerne" Hans Reitzel forlag 2008.

Hart, Susan "Neuroaffektiv psykoterapi med børn". Hans Reitzel forlag 2011.

KL : Samarbejde med forældre om børns læring (April 2016).

Laibach, Søren Smidt og Krogh, Susanne : "Forældresamarbejde der virker".

"Minding the Baby" <http://mtb.yale.edu/>

Nyvang, Mathilde : Hostrup Inkluderende dagtilbudspædagogik

SFI-notat 2016 : "Livsduelighed"

Taggart, Brenda : Kvalitetsinstitutioner – højkvalitetsinstitutioner.

Tønnesvang, Jan : Selvet i pædagogikken 2008.